Červen 2022

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvm.cz

OBSAH

Blahopřání na červen 3
výročí a regionální osobnosti června 4
Ze života domova 6
Stálá nabídka měsíce 7
Co se dělo u nás v domově v květnu 8
Fotogalerie 9
Pozvánka na akce v červnu 11
Červen 12
Pranostiky 16
Mezinárodní dny měsíce června 16
Příběhy pro potěchu duše 18
ze světa zajímavostí 20
Rozhovor 25
Vtipy 27
Z kuchyně 28
Hádanka 30
Seznam zdrojů 31

BLAHOPŘÁNÍ NA ČERVEN

Božena Částková

Mgr. Libuše Musilová

Marie Domanská

František Kaman

Věra Řehulková

František Čermák

Věra Karásková

Marie Halámková

Růžena Večeřová

Milan Ondráček

Jan Prchal

VÝROČÍ A REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI ČERVNA

90. výročí narození

Josef CINK – básník

Narození: 16. 6. 1932 Lašťany (Olomouc)

Úmrtí: 25. 3. 1995 Třebíč

- V Třebíči žil od roku 1970, pracoval zde jako skladník. Byl členem literárního klubu Svazu českých spisovatelů v Brně. Básně publikoval od roku 1960 nejprve v různých časopisech a sbornících.

180. výročí narození

Jan František KUBEŠ – knihkupec, nakladatel

Narození: 25. 6. 1842 Třebíč

Úmrtí: 28. 3. 1925 Třebíč

- Nakladatel, vydavatel hudebnin, hudebních časopisů, školních a církevních zpěvníků, knihtiskař. Knihkupec a vydavatel. 24 let byl starostou Třebíče. Od roku 1898 byl rytířem řádu Františka Josefa I.

80. výročí úmrtí

Jan KUBIŠ – voják, výsadkář

Narození: 24. 3. 1913 Dolní Vilémovice (Třebíč)

Úmrtí: 18. 6. 1942 Praha

- Otec Jana Kubiše byl obuvníkem, šil obuv pro třebíčskou obuvnickou továrnu. Měl tři sourozence, staršího bratra Rudolfa a dva mladší bratry Františka a Jaroslava. Brzy mu zemřela maminka a otec si vzal jako druhou manželku vdovu Marii Dusíkovou, která přivedla do rodiny dalších pět dětí. Z tohoto manželství pak vzešly ještě čtyři děti - Marie, Vlasta, Jitka a František. Jan Kubiš pracoval od dětství u sedláků. Když dokončil školu, sloužil jako čeledín v Rudíkově. Po ukončení základní

vojenské služby u armády zůstal u dělostřelectva v hodnosti rotmistra. Po okupaci 1938 byl demobilizován, vrátil se do Dolních Vilémovic, kde pracoval jako dělník v cihelně. V roce 1939 se rozhodl odejít do zahraničí, přes Francii do Anglie, kde se přihlásil do výsadkářského výcviku. 28. prosince byly z Anglie poslány tři výsadkové skupiny Silver A, Silver B a Antropoid, kterou tvořil Jan Kubiš a rotmistr Jozef Gabčík. Jejich úkolem bylo provést atentát na říšského protektora SS gruppenfuhrera a generála policie Reinharda Heydricha. Seskok provedl v okolí Nehvizd u Prahy, kde je kontaktovala sokolská organizace Obec sokolská v odboji známá také jménem Jindra. Na přípravě atentátu spolupracoval s rodákem z Rešic u Znojma Adolfem Opálkou. 27. května 1942 byl v zatáčce tehdejší Kirchmayerovy ulice proveden atentát na Reinharda Heydricha vojáky Kubišem, Opálkou, Gabčíkem a Josefem Valčíkem. Po měsíci ukrývání byl jejich úkryt v cyrilometodějském kostele v Praze objeven a zde dobrovolně ukončili své životy. Gestapo se mstilo na jejich rodinách a příbuzných. Z Dolních Vilémovic bylo odvezeno 37 příbuzných Jana Kubiše a z Třebíčska přes 250 lidí stejného příjmení. Oběťmi byli i představitelé pravoslavné církve, v jejichž kostele se výsadkáři skrývali.
In memoriam byl vyznamenán: 1942 druhý Čs. válečný kříž; 1944 Československá vojenská pamětní medaile; 1949 Zlatá hvězda; 1968 nejvyšší československé vojenské vyznamenání

80. výročí úmrtí

Miloš MIKUNDA – voják, legionář
Narození: 29. 9. 1899 Třebíč
Úmrtí: 13. 6. 1942 Osvětim
- Miloš Mikunda narukoval jako dobrovolník k dělostřeleckému pluku v Jihlavě, kde prodělal výcvik. Přihlásil se do českých legií, zúčastnil se bitvy u Bachmače a stal se členem druhého spojovacího jezdeckého pluku. Do Třebíče se vrátil v roce 1920, kde pracoval jako úředník. Byl sokolem a členem a jednatelem pěveckého sdružení Janáček. Po

okupaci vstoupil do Obrany národa a v souvislosti s její činností byl zatčen v roce 1940. Pro nedostatek důkazů byl propuštěn na svobodu. Znovu byl zatčen 8. října. 29. ledna byl odvezen do tábora v Brně, 6. března transportován do Osvětimi, kde zemřel.

80. výročí úmrtí

Adolf OPÁLKA – voják, výsadkář
Narození: 4. 1. 1915 Rešice (Dukovany)
Úmrtí: 18. 6. 1942 Praha
- Nadporučík, polyglot, účastník československého odboje. 26. června 1939 emigroval do Polska, odtud do Francie, sloužil jako seržant v cizinecké legii v Alžírsku. Účastnil se bojů o Francii jako poručík 3. československého pěšího pluku v Agde. Po kapitulaci Francie odešel do Anglie. Po výcviku parašutistů byl roku 1942 jmenován velitelem výsadku, který tvořili Karel Čurda a Ivan Kolařík. Měli pomoci při atentátu na R. Heydricha.

Ze života domova

V dubnu se přistěhovali noví obyvatelé:

Marie Drápelová z Velkého Meziříčí

Libuše Šebková z Velkého Meziříčí

Zuzana Holíková z Rudy

Ludvík Filipí ze Žďáru nad Sázavou

V dubnu odešly z našich řad:

Ludmila Sládková	† 12. 5. 2022
Marta Uchytilová	† 22. 5. 2022
Růžena Svobodová	† 22. 5. 2022

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

PŮJČOVÁNÍ KNIH

Pokud rádi čtete, kontaktujte recepci nebo svého klíčového pracovníka.

PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Každý všední den…… ranní hlášení
Pondělí…….. 1x za 14 dní skup. canisterapie
Úterý…….. canisterapie s panem Trojanem
…….. cvičení/tvoření
Středa……. činnosti
Čtvrtek…… cvičení/ tvoření
Pátek…… modlitba a Mše svatá od 10:00

SCHRÁNKA DŮVĚRY

V domově jsou umístěny celkem 4 schránky důvěry, kam je možné umístit vzkaz, stížnost, připomínku či podnět k poskytování sociálních služeb v domově. S napsáním vzkazu Vám může pomoci personál, rodina nebo dobrovolník.

Schránky důvěry v domově naleznete:

- 1. se nachází v přízemí – u vstupu do terapeutické zahrádky
- 2. je umístěna v 1. patře – u schodiště při vcházení na chodbu 2B
- 3. je ve 2. poschodí – u schodiště na brance s fototapetou plotu
- 4. schránka je přenosná a pravidelně se přenáší po pokojích

PROSTORY K VOLNOČASOVÉMU VYUŽITÍ

- Terapeutická zahrádka za domovem
- Atrium v přízemí
- Venkovní terasy ve 3. poschodí
- Kaple
- Knihovna
- Keramická dílna
- Společenské místnosti v každém podlaží: 1A, 2B, 3B
- Dětský koutek ve vstupu do zahrady
- Park za domovem otevřený od dubna

Co se dělo u nás v domově v květnu

Přestože květnové počasí bylo krásné a sluníčko nám dopřávalo teplo, první květnová akce se konala v pondělí 2. května uvnitř a byla to dopolední skupinová canisterapie se zlatými retrívry.

Další den v úterý se začala v domově měnit velikonoční výzdoba na jarní a také jsme začali zahradničit a chystat záhonky pro rostlinky.

Ve čtvrtek 5. května se konala první květnová přednáška na Univerzitě třetího věku. Téma bylo: Anna Boleyn a Francie, přednášejícím byl pan Milan Kameník. Také se šlo do parku za domovem na procházku.

V pondělí 9. května se na zahrádce pořádalo menší posezení, kde se debatovalo o novinkách ve světě i v domově.

Středa 11. května patřila výpravě do místní hospůdky, kam nás přišla navštívit Kristýnka Pokorná s dětmi.

Další týden hned v pondělí 16. května se na zahrádce pořádala první letošní venkovní skupinová canisterapie.

Ve čtvrtek 19. května se na Univerzitě třetího věku konala přednáška pana Kameníka na téma: Anna Boleyn čarodějnice?.

Následující pondělí se opět zahradničilo. Vozila a nosila se hlína, sázely cibulky jiřin a mečíků, zalévaly květiny a objevily se i první jahůdky u jezírka.

V úterý 24. května se v místnosti U3V odehrála divadelní přednáška Senior bez nehod, kde jsme se dozvěděli mnoho zajímavých a užitečných informací, které se týkají bezpečnosti v dopravě.

Ve čtvrtek 26. května se v rámci U3V přednášelo na téma: Sarajevo 2. Také jsme stihli pár zastávek na zahrádce a přivoněli jsme si k živým konvalinkám.

Následující pondělí 30. května se na zahrádce konala skupinová canisterapie a poslední den v měsíci patřil přesazování květináčů a sázení okrasných rostlin do truhlíků.

FOTOGALERIE

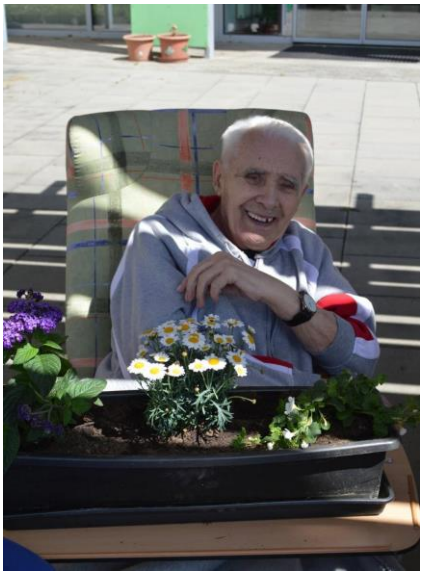

KAPLE

SENIOR BEZ

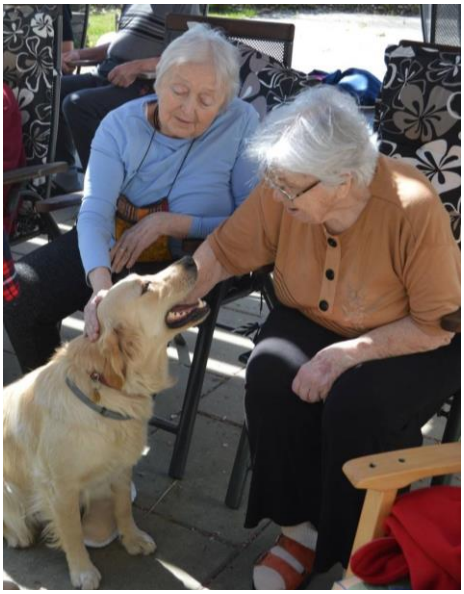

POZVÁNKA NA AKCE V ČERVNU

2. 6. – Výuka na U3V – 10:00, 13:00

7. 6. – Hudební vystoupení s Jiřím Helánem – 13:00 zahrádka/jídelna

13. 6. – Skupinová canisterapie – 10:00 zahrádka/místnost U3V

15. 6. – Hospůdka – 10:00

16. 6. - Výuka na U3V – 10:00, 13:00

20. 6. – Procházka s děvčaty z VúVM – 9:30

23. 6. - Výuka na U3V – 10:00, 13:00

27. 6. - Skupinová canisterapie – 10:00 zahrádka/místnost U3V

28. 6. – Divadlo Slunečnice - Pocta pánům Karlům – 13:00

zahrádka/jídelna

ČERVEN

Svatý Antonín z Padovy

Antonín je jméno latinského původu odvozené od jména Antoninus. Podle kalendáře má svátek 13. června a jedním z nejznámějších představitelů tohoto jména je právě Svatý Antonín z Padovy.

Svatý Antonín byl františkánský mnich, teolog a kazatel. Patří mezi nejvíce uctívané světce katolické církve. Proslul nejen svou svatostí a chudobou, ale také zázraky a znalostí Písma svatého. Patří mezi největší kazatele v dějinách církve. Za svatého byl prohlášen 11 měsíců po své smrti roku 1232 a učitelem církve pak roku 1946.

Narodil se v Lisabonu roku 1195. Dostal jméno Ferdinand. Matka Trevera a otec Martin Bullones byli šlechtického původu. Ferdinand v 15 letech vstoupil do kláštera řeholních kanovníků augustiniánů u sv. Vincence na okraji Lisabonu. Chodily za ním časté návštěvy příbuzných a narušovaly jeho soustředění na studium a duchovní cvičení. Snad právě proto se po dvou letech nechal přeložit do vzdálenějšího kláštera Santa Cruz v Coimbře, kde pokračoval ve studiu. V roce 1220 tam přijal kněžské svěcení.

V kapli sv. Antonína poustevníka u Coimbry přijal řeholní roucho Menších bratří sv. Františka z Assisi i jméno Antonín, kterému byla kaple zasvěcena. Po roce přípravné formace si vyžádal dovolení k odplutí do Afriky a plný touhy směřoval k Maroku hlásat evangelium, aby, bude-li třeba, podstoupil i mučednictví. Po přistání však závažně onemocněl a po delším pobytu v lazaretu byl nucen r. 1221 k návratu. Při návratu byla jeho loď z důvodu prudké bouře nucena přistát u pobřeží Sicílie v Messině. Tam se od místních františkánů dozvěděl, že zakladatel František svolává na letnice setkání bratří do Assisi a s nimi tam odcestoval. František na něj svým projevem velmi silně zapůsobil a on zatoužil zůstat v Itálii. Po skončeném setkání projevil zájem být

přijat bratry z některého vlaského kláštera, ale z pokory tajil svůj původ i schopnosti a uváděl jen své negativní stránky. Přestálá nemoc na něm byla ještě i patrna a jelikož byl navíc pokládán za neužitečného a neschopného všech řeholních povinností, nebyl o něj zájem. Nakonec se nad ním smiloval Gracian, představený Římské provincie, a poslal ho do malého kláštera sv. Pavla v Montepaolo u města Forli nepříliš daleko od Bologny, kde bratřím scházel kněz. Antonín tam na adriatickém pobřeží žil asketicky a konal i nejtěžší a nejprostší domácí práce. S postem a nočním bděním to až přeháněl, takže se jednou zhroutil a vracel se do kláštera s pomocí dvou bratů.

Sám žil ve skrytosti a učil jí i druhé. Jednou řekl: *„Musíme se chovat jako žebráci, kteří jdou po žebrotě. To dobré, co máme, ukrývejme, ale ukazujme celou bídu naší slabosti a hříšnosti, aby nám Pán udělil dary své milosti."* V létě 1222 byl poslán, aby se ve Forli zúčastnil kněžského svěcení františkánů. Tam byl, možná až při hostině, vyzván k duchovní promluvě, do které se ostatní zdráhali bez přípravy pustit. S pokory vyzvedl svou nedokonalost v ovládání italštiny a nezkušenost, avšak z poslušnosti začal. Zprvu nesměle a prostě, záhy jako dokonalý kazatel. Jasně, plynule a se zkušeností, nad níž všichni žasli. Čím déle mluvil, tím jeho slova byla vroucnější a posluchači okouzlenější, když zasvěceně hovořil o hlubokých tajemstvích víry a projevil netušenou znalost Písma svatého. Papež Řehoř IX. ho později nazval **„schránkou Písma svatého"**.

František z Assisi si nepřál, aby se jeho bratři zabývali vědami z obav před vznikem ctižádostivosti a pýchy v řádu. Když se ale dozvěděl o Antonínovi, poslal ho do věhlasné školy ve Vercelli, aby si znalosti ještě prohloubil a mohl vyučovat mladší řeholníky. Antonín vyučoval bohosloví v klášterech řádu. Nejvíce v Bologni, v Toulouse, v Montpelliere a v Padově. Ač vynikal učeností, přesto zůstal pokorným a každý den věnoval několik hodin duchovním potřebám obyčejného lidu. Později se stále více věnoval kazatelskému poslání. Využíval paměť i vzdělání, zejména znalost Písma a výjimečnou výmluvnost. Dokázal využívat i různých obrazů a podobenství, aby své posluchače

oslovil. Měl důstojný zjev a silný hlas, byl schopen mluvit i k početnému lidu. Posluchači se scházeli zdaleka a někdy se jednalo i o více jak deset tisíc. U kazatelen si posluchači obsazovali místa už den předem. Antonín míval v ruce kříž, pod paží evangeliář a v srdci touhu kázat k Boží cti a slávě a obracet hříšníky.

Antonín žil chudobně a při svých promluvách vždy hovořil o tíži hříchu i o jeho špatných následcích. Také o velkém neštěstí hříšníka, který musí *„v noci svých vin přemítat, co zavinil, co ztratil a co na sebe přivolal. Zavinil smrt své duše, ztratil nebeskou blaženost a přivolal na sebe pekelný trest."* Ve svých kázáních také vždy poukazoval na Boží milosrdenství, *„které je větší než všechna zloba hříšníka"*. Svatou zpověď vyzdvihoval jako uzdravující a záchranný prostředek.

Zázrak s oslicí: V letech 1224-27 vystupoval Antonín v jižní Francii proti bludům albigenským. Bludař řekl, že ho může obrátit jen zázrak, jinak v svátosti neuvěří. Dohodli se s Antonínem, že své oslici nedá tři dny žrát. Pak jí předloží seno s ovsem a když krmivem pohrdne, jen aby se napřed poklonila proměněné hostii, tak uvěří v přítomnost Boží. Za tři dny vzal Antonín hostii a kacíř přinesl seno a oves. Oslice se však od něj odvrátila a padla před Nejsvětější Svátostí na kolena. To kacíře obrátilo. V Montpelliere Antonína nazývali *„kladivo na kacíře"*.

Je uváděno, že Antonín viděl příčinu nevěry v tom, že se kněžím nedostává světla vědění a že jejich jednání schází pravé ctnosti. Pak prý ďábel snadno strhává duše k sobě. Je nutné, aby kněží byli dokonalými hlasateli slovem i příkladem. Aby byli bdělými a odvážnými služebníky Božími. Proto je potřebné se za kněze modlit. Kdykoliv Antonínovi duchovní poslání dovolilo, odcházel do samoty,

aby vedl rozjímavý život. Aby od Boha načerpal energii lásky pro další činnost. To patří k důležitému rozdělení času a i to se máme od světců učit. Antonín, pokud mlčel, tak se modlil. Je o něm psáno, že svůj život žil ve skrytosti a svoji samotu si nosil sebou. Od aktivní činnosti měl proto ke kontemplaci vždy velmi blízko. To snad dokresluje i vidění, které měl hrabě, který jej hostil. Uviděl v náručí Antonína Dítě Boží. Od roku 1227 působil Antonín znovu v Itálii a po tři léta zastával v řádu různé funkce. Poslední léta byl představeným severoitalské provincie Emílie. V hodnosti provinciála byl r. 1228 na jednání o problémech řehole u papeže Řehoře IX. V Římě.

Po skončení úřadu provinciála v r. 1230 se Antonín vrátil do Padovy a na žádost kardinála Rainalda de´Conti (pozdějšího Alexandra IV.) napsal přes zimu sbírku kázání na větší svátky svatých. Sloužila jako doplněk k dříve napsaným nedělním kázáním. Pro rychle se zhoršující zdravotní stav prosil o odvezení do Padovy, ale dovezli ho již mrtvého. Bylo mu asi 37 let. Pochován byl v kostele Santa Maria Materdomini. Později město vystavělo jemu zasvěcenou velkolepou baziliku, do níž jeho ostatky přenesli.

Po Antonínově smrti se událo mnoho zázraků ve spojení s důvěrnými prosbami k němu. Ověřeno bylo 42 zázraků u jeho hrobu. Řehoř IX. Antonína zařadil mezi svaté již po 11 měsících, 30. května 1232. Pius XII. 16. ledna 1946 jmenoval sv. Antonína církevním učitelem a dal mu titul Doctor evangelicus (učitel evangelia).

Antonín je patronem: za znovunalezení ztracených věcí; milujících, manželství, žen a dětí

Atributy: kniha, lilie, hostie, skříňka s poklady, kříž. Bývá zobrazován, jak káže rybám, nebo jak se osel klaní před hostií v jeho ruce. Nejčastěji je však na obrazech s malým Ježíškem v náručí.

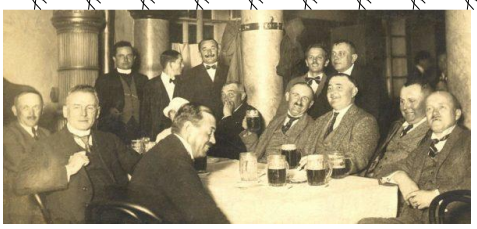

Pranostiky

Schnou-li v červnu prahy, bude pivo drahý.

Netřeba v červnu o déšť prosit, pivo se bude dobře rosit.

Jestli červen mokrý bude, nikdo pivo neodbude.

Na Boží tělo budu zas jak dělo.

Na Medarda bude lít, čtyřicet dní musím pít.

Prší-li na svatého Víta, v hospodě tě budou vítat.

Na svatého Jana Křtitele, nevstávejte z postele.

Svatý Ivan, to je pijan.

Mezinárodní dny měsíce června

2. sobota v červnu **-** Mezinárodní den žonglování

3. neděle v červnu **-** Den otců

1. června **-** Mezinárodní den dětí, Světový den rodičů a mléka

2. června - Mezinárodní den čistého ovzduší

2. června - Den pozemního vojska

3. června - Evropský den jízdních kol

4. června – Den objímání koček

5. června - Světový den životního prostředí, Den rozvoje dospělých

7. června - Mezinárodní den čokoládové zmrzliny

8. června - Světový den oceánů, Den nejlepších přátel

9. června - Mezinárodní den archivů, Den kačera Donalda

10. června - Den ledového čaje

11. června - Mezinárodní den pletení na veřejnosti

12. června - Den červených růží

14. června - Světový den dárců

15. června - Světový den větru

16. června - Den afrického dítěte, Mezinárodní den karamelu

17. června - Mezinárodní den boje proti suchu a rozšiřování pouští, Světový den sdělovacích prostředků

18. června - Autistický den hrdosti

19. června - Mezinárodní den rovnosti žen a mužů

20. června - Světový den uprchlíků

21. června - Den hrdosti, Mezinárodní den jógy, Mezinárodní den triček, Mezinárodní den trpaslíků, Světový den hudby

23. června - Mezinárodní den vdov, Světový den házené, Mezinárodní olympijský den, Mezinárodní den růžové barvy

24. června - Mezinárodní den pralinek

25. června - Světový den námořníků

27. června - Den politických vězňů, Světový den rybářství, Den slunečních brýlí

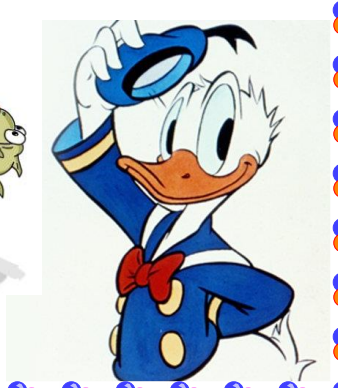

PŘÍBĚHY PRO POTĚCHU DUŠE

Bájný Narcis

Jarní květina i pojem označující samolibost, ješitnost a sebelásku. V řeckých bájích byl totiž Narkissos domýšlivý mladík, který se zamiloval do vlastního obrazu na hladině. Nakonec se utopil ve studánce a jeho tělo se proměnilo ve žlutý květ.

Legenda praví, že se jednou vypravil nejvyšší bůh Zeus na zálety. Pronásledovala ho však jeho zákonitá manželka Héra. Nymfa Echó ji svým štěbetáním zdržovala tak dlouho, až se Diovi podařilo žárlivé ženě uniknout. Héra se velmi rozzlobila a potrestala nymfu tím, že jí vzala hlas. Od té doby nesměla Echó sama promluvit, mohla jenom opakovat poslední slova, která řekli jiní.

Dlouho pak němá dívka bloudila sama v odlehlých lesích, až jednoho dne potkala krásného mladíka Narkissa, syna nymfy Léiriopé a říčního boha Kéfísa. Jiná verze zas tvrdila, že je synem pastýře Endymióna a bohyně Měsíce Seléné.

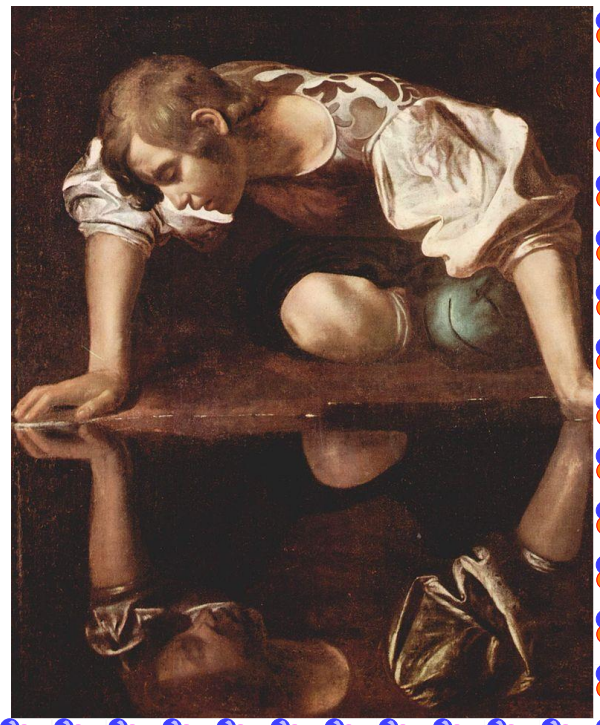

Echó se do krásného Narkissa zamilovala na první pohled. Ten však její láskou pohrdal. Celé dny jenom pozoroval svůj obraz, který se odrážel na vodní hladině. Echó odmítal, ten

samolibý mladík byl totiž zamilovaný jenom sám do sebe a nemohl se na sebe vynadívat. A tak se Echó z nešťastné lásky utrápila. Hořem se pomalu ztrácela, až z ní zbyl jenom hlas, který v horách, lesích i propastech opakuje, co zaslechne od lidí.

Narkissova domýšlivost a sebeláska popudila nymfy, které poprosily bohyni Afrodítu, aby ho potrestala. Trest od bohů na sebe nedal dlouho čekat. Narkissos se zamiloval do obrazu na hladině a nemohl se od něj odtrhnout. Tak dlouho se nakláněl nad hladinu, až se nakonec ve studánce utopil. Jeho tělo nebylo nalezeno, prý bylo proměněno ve žlutý květ narcisu. V Řecku byl narcis považován za květinu smrti. Narcisovo jméno je dodnes používáno ve tvaru „narcismus“ s významem označujícím samolibost, ješitnou zamilovanost k sobě samému.

Narcis z čeledi amarylkovité je jednoděložná rostlina. Okvětí se skládá z šesti lístků ve dvou přeslenech, v dolní části srostlých v okvětní trubku. V ústí trubky je límcovitá nebo trubkovitá pakorunka.

ZE SVĚTA ZAJÍMAVOSTÍ

Rekordy z říše savců

Člověku nejbližšími tvory jsou savci. Máme je nejraději a nejvíce se o ně zajímáme. V následujícím článku se podíváme blíže na tělesné schránky a porovnáme některé výkony.

Nejtěžší - **Plejtváci** jsou vůbec nejtěžšími žijícími savci, jejich hmotnost se pohybuje kolem 100 tun. Určení hmotnosti živého zvířete je obtížné, protože u mrtvého jedince může dojít ke ztrátě krve a jiných tělních tekutin. V roce 1948 byla ulovena 26,5 m dlouhá samice, která byla celá vážena po kusech. Součet hmotností masa, krve i obsahu žaludku se rovnal váze 134,2 tun. Údajně nejtěžším jedincem byla dospělá samice plejtváka obrovského, která vážila 190 tun. Nejtěžším člověkem na světě je **Baster Simkus z Dallasu** (narozen 1959), který se svým apetitem dosáhl v roce 1995 plných 610 kg živé váhy. Po dlouhé dietě nyní údajně váží 97 kilogramů a čeká ho odstranění 22 kilogramů přebytečné kůže. Ze současných suchozemských savců je největší a nejtěžší slon africký (Loxodonta africana).

Nejdelší - Nejdelším jedincem světa, který byl kdy zaznamenán, byla **samice plejtváka** obrovského vyplavená v jižním Atlantiku. Na délku měřila 33,6 m. Delší než dosud známý největší plejtvák mohli

být podle nejnovějších výzkumů někteří dinosauři. Kostra jednoho nově objeveného druhu, kterou vědci postupně odhalují ze země, ukazuje na možnou celkovou délku až 50 m.

Nejvyšší - Člověk dorůstá v průměru do 170 -180 cm. Podle Guinnessovy knihy rekordů byl vůbec nejvyšším mužem světa **Robert Wadlow** ze státu Illinois v USA, který měřil 2,72 m. Stále ještě rostl, až do roku 1940, kdy ve svých 22 letech zemřel. Mezi ženami kraluje Číňanka Čeng Ťin-Lien, která zemřela v 17 letech a po smrti měřila 2,48 m. Nejvyšším savcem vůbec je **žirafa** (Giraffa camelopardalis), která žije v suchých afrických savanách a polopouštích jižně od Sahary. Lidem se údajně podařilo zastřelit až 7 m vysokého žirafího samce. Největší výška však byla změřena u samce poddruhu G. c. tippelskirchi z Keni. V devíti letech věku jeho “růžky" drhly o strop žirafího pavilonu zoo v Chester ve Velké Británii, který byl vysoký 6,1 m.

Nejmenší - Určení nejmenšího savce je sporné, záleží na způsobu měření a špatně lze porovnávat zcela rozdílné formy savců. Hmotnost nebývá -zvláště přímo v terénu - často zjišťována, upřednostňuje se pak měření délky těla. Výzkumy založené na měření muzejních materiálů se zase nejčastěji zakládají na měření délky lebek. Pravděpodobně nejmenším savcem světa a nejmenším evropským savcem je **bělozubka nejmenší** (Suncus etruscus). Bez ocasu měří (3,35) 3,6 - 5,18 (5,3) cm. Ocas je dlouhý 2,4 – 2,9 cm. Celková

průměrná délka tohoto hmyzožravce je asi 6,5 cm. Bělozubka nejmenší váží (1,2) 1,42 - 2,55 (2,7) g. Díky své velikosti (nebo spíše malinkosti) je bělozubka schopna procházet chodbičkami velkých druhů žížal.

Nejrychlejší - Nejrychlejším savcem je **gepard** (Acinonyx jubatus), který dosahuje nejvyšší rychlosti na krátkou vzdálenost, tedy asi na 0,5 km. Na krátkých tratích dosahuje v běhu maximální rychlosti okolo 100 km/h. V únoru 1999 na gepardích dostizích Cheetah Outreach oficiálně naměřili gepardu jménem Nyana-Spier na 100 m 6,08 sekund se zrychlením z 0 na 80 km/h za 3,6 vteřin, což znamená průměrnou rychlost 59,6 km/h.

Nejdelší skok do dálky - Světový rekord ve skoku dalekém drží mezi lidmi **Mike Powel z USA**, který na světovém šampionátu v japonském Tokiu skočil 30. srpna 1991 8,95 m daleko. Osm metrů daleko skočí **kůň**, zajíc polní skočí na jeden odraz do vzdálenosti 7 m a klokan rudý (Macropus rufogriseus) přeskočí vzdálenost 12,6 m. Dvanáctimetrovou délku zvládne i jelen lesní (Cervus elaphus), rekordmany v říši savců jsou však s 15 metry jelenec běloocasý (Odocoileus virginianus) nebo i irbis (Uncia uncia).

Nejvyšší skok - Mezi savci by za příhodných okolností překonal laťku ve výšce 8 m **delfín skákavý** (naměřeno 6,2 m). Ze suchozemských savců vyskočí nejvýše jaguár (5,5 m), levhart a puma by přeskočili 4,5 m. Mezi lidmi drží prvenství ve skoku vysokém **Javier Sotomayor z Kuby.** Laťku o výšce 2,45 metru, což je jako největší výskok **jelena lesního** (2,4 m), překonal 27. července 1993 ve španělské Salamance.

Nejvýše žijící - Nejvýše položená trvale obydlená lidská obydlí se nacházejí ve výšce 4 800 m n. m. Ještě o 1200 m výše však vystupují **jaci** (Bos grunniens) v Tibetu a v horách Sečuánu v Číně. Do výšky 6 kilometrů vystupují, aniž by tam trvale žili, například jelen bělohubý (Cervus albirostris), irbis (Uncia uncia), langur (Pygathrix). Vikuňa (Vicugna vicugna) se dostává do výšky 5 600 m n. m., jelen huemul (Hippocamelus) do 5 000 m n. m. Člověk se ovšem dostal až na vrchol nejvyšší hory světa Mt. Everestu (8 848 m. n. m.), takže drží mezi savci rekord.

Nejhlouběji žijící, potápějící se - Dne 25. dubna 1969 byl uloven 160 km jižně od jihoafrického Durbanu **samec vorvaně** (Physeter catodon), který se vynořil po 1 hodině a 52 minutách. V jeho žaludku byli nalezeni dva malí žraloci rodu Scymnodon, kteří žijí pouze na oceánském dně a kteří museli být spolknuti asi tak před hodinou. V místě ulovení vorvaně je dno v hloubce přes 3 km, což znamená, že vorvaň se musel ponořit, byť jen krátkodobě, pro potravu až do hloubky téměř 3 km. Zdá se, že hloubka ponoru vorvaňů je omezena spíše časovou výdrží jednoho nadechnutí než tlakem vody v hloubce. Až do 162 m hloubky sestoupil **Francouz Loic LeFreme**.

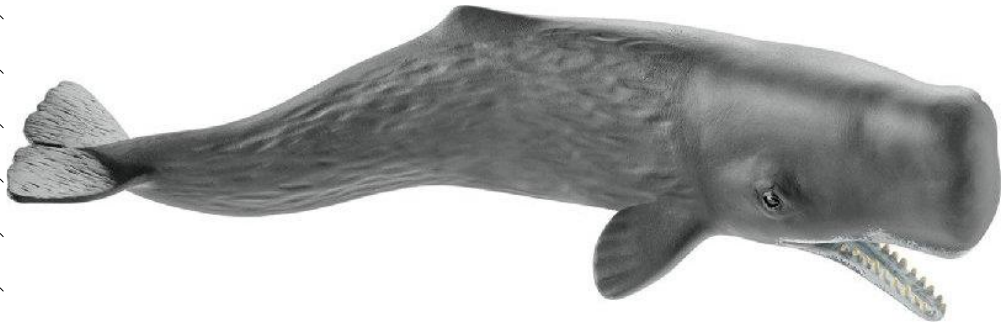

Nejvyšší věk - Žádný savec nedosahuje věku jako člověk (Homo sapiens). Z nezpochybnitelných případů žila nejdéle Francouzka **Jeanne Lousie Calmentová** (21. 2 1875 - 4. 8. 1997) - 122 let a 164 dní. Ze současně žijících je nejstarším člověkem Kamato Hongo, která se narodila 16. září 1887 v Japonsku. Ze savců je hned za člověkem **slon indický** (Elephas maximus), který se dožívá v průměru 60-70 let. Nejvyššího objektivně doloženého věku dosáhla samice Mudoc chovaná v zajetí v zoo Santa Clara (Kalifornie) - zemřela ve věku 78 let.

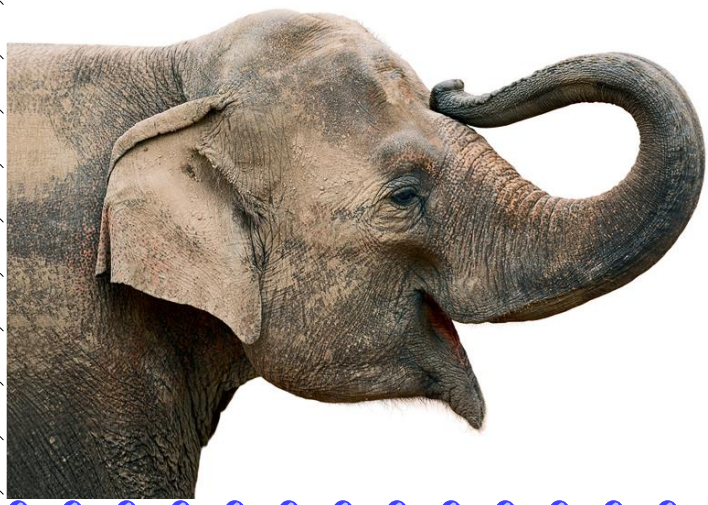

Rozhovor

Rádi bychom Vám prostřednictvím Déčka a krátkého rozhovoru představujeme pracovníky našeho domova, se kterými se denně setkáváte. V následujícím rozhovoru se nám představí **zdravotní sestřička:**

Kristýna Pejchalová, DiS.

Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům?

Jmenuji se Kristýna Pejchalová a je mi 24 let. Bydlím ve Velkém Meziříčí v rodinném domě s mámou. Mým snem je i nadále udržovat krásný vztah s partnerem, k tomu mít děti a taky postavit si vlastní domek. Střední školu jsem studovala v Třebíči, kde jsem dokončila ještě Vyšší odbornou školou zdravotnickou. Při studiu jsem brigádničila tady v domově jako pečovatelka. Po škole jsem jeden rok pracovala na interně v Jihlavě jako všeobecná sestra. Od dubna 2022 jsem se do domova vrátila jako zdravotní sestra.

Co se Vám na práci v domově líbí?

Domov znám už z dob brigád, mám radost, že jsem se mohla vrátit do dobrého kolektivu a pomáhat tak lidem.

Co ráda děláte ve volném čase?

Ráda podnikám výlety s partnerem, čtu knihy nebo si jen tak zpívám pro radost.

Na jaké místo byste se ráda podívala a proč?

Někem kde je teplo a moře. Nemám moc ráda zimu.

Jak by vypadal Váš ideální den?

Výlet s partnerem někam za teplem a sluníčkem, žádná práce ani povinnosti, odpočinek.

Co byste si nejvíce přála?

Chtěla bych chodit do Školy čar a kouzel v Bradavicích, ale v realitě bych si přála mít zdravou rodinu a žít krásný život s partnerem.

KVÍZ:

Nejoblíbenější jídlo – těstoviny na všechny způsoby

Nejoblíbenější barva – růžová, modrá

Nejoblíbenější roční období – léto

Nejhezčí dovolená – Španělsko

Nejoblíbenější květina – pivoňka, růže

Nejoblíbenější seriál – Zoufalé manželky, Simpsonovi

Nejoblíbenější místo v domově – terapeutická zahrádka

VTIPY

Proč vždy doporučuje novou zubní pastu jen devět dentistů z deseti?? Co je zač ten jeden, co se mu pořád něco nelíbí??

Jaký je rozdíl mezi člověkem velbloudem?

Velbloud může pracovat celý týden bez pití a člověk může pít celý týden bez práce.

Jak se říká starému sněhulákovi?

Louže!!

Z KUCHYNĚ

Ledový čaj

Ledový čaj je jakási forma letního studeného čaje. Obvykle se podává ve sklenici s ledem, aby osvěžil v letním parnu. Může být doslazen cukrem, sirupem nebo plátky jablek podle chuti. Ledový čaj je možno udělat prakticky z jakéhokoli ovoce a bylinek. Záleží spíše na člověku, které přísady sám preferuje. V následujícím článku si přiblížíme právě jeden z receptů, který obsahuje typický suroviny. S receptem si samozřejmě můžeme pohrát výměnou ovoce, přidáním na síle bylinkám nebo obměněním černého čaje za zelený. A jdeme na to!

Ingredience na 2 litry čaje:

4-5 ks sáčků černého čaje

2 ks limetky

2 l vody (0,5 l vařící + 1,5 l studené vody)

1 hrst lístků čerstvé máty

třtinový cukr dle chuti

ledová tříšť

džbán

Postup:

1. Do vhodné nádoby vložíme sáčky čaje, ty zalijme půllitrem vařící vody, necháme cca 15 minut louhovat.

2. Sáčky vytáhneme a čajový koncentrát smícháme ve džbánu s 1,5 l studené vody.

3. Přidáme na plátky pokrájené, dobře omyté limetky a lístky máty.

4. Dle chuti osladíme a dáme do lednice vychladit.

5. Těsně před podáváním do džbánu přidáme ledovou tříšť, jednotlivé sklenice pak zdobíme plátky limetky a snítky máty.

Autor: nutriční terapeutka
Terezie Hlouchová, Dis.

HÁDANKA

Počet nohou

V Anežka bydlí v malém domku v jedné malé středočeské vesničce. Bydlí tam s tatínkem, maminkou, dvěma sourozenci, pejskem, třemi kočičkami, papouškem a morčetem. Kolik mají všichni dohromady nohou?

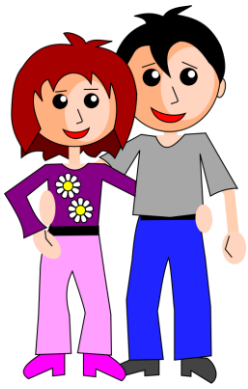

Řešení:

Nohou je celkem 32. Pokud se nemůžete dopočítat, zkuste počítat ještě jednou a nezapomeňte počítat i Anežku.

SEZNAM ZDROJŮ

Červen: http://www.farnostdobra.cz/index.php/kostely/kostel-sv-antonina-na-prasive/historie-3; https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn; kniha Ořechov místní část Ronov z roku 2014

Mezinárodní dny: https://blog.hubatacernoska.cz/cervnove-svatky-vyroci-a-dalsi-vyznamne-dny-a-zajimavosti

Pranostiky: https://blog.hubatacernoska.cz/nezname-pranostiky

Vtipy:www.hitradiovysocina.cz; www.fungate.cz; https://czechtheworld.com/vtipne-hadanky/

Příběhy pro potěchu duše: https://dvojka.rozhlas.cz/narcis-7548592; https://www.youtube.com/watch?v=35jVsyWFss4

Výročí a regionální osobnosti: http://www.knihovnatr.cz/cze/sluzby/vyroci-a-regionalni-osobnosti-cerven-2022/

Hádanka: https://mozkolam.cz/slovni-hlavolamy/logicke-ulohy/pocet-nohou/

Ze světa zajímavostí: 21. století; http://www.jindrichpolak.wz.cz/encyklopedie/priroda.php

Z kuchyně: https://www.receptyonline.cz/recept/napoj/ledovy-caj-s-matou-a-limetkami/